

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

378

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *Nem szabad megszüntetni Eötvös Lóránd tanszékét*

Forrás:

Az Est

Bp.
(Hely)

1921 7/8
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi hazinyomda 1920

Nem szabad megszüntetni Eötvös Lóránd tanszékét

A tudományos világ tiltakozik a terv ellen

— *Az Est tudósítójától* —

Napok óta egyre szélesebb hülámgyűrűket vet a közvéleményben annak a hire, hogy a tudományegyetem első számu Kísérleti Fizikai Intézetét, báró Eötvös Lórándnak, a világhírű magyar tudós tanszékét meg fogják szüntetni és az így megtakarított kiadáson más tanszékét állítanak fel. Eötvös Lóránd világszerte híres geofizikai műszereit pedig különböző intézetek között osztják szét.

Ezzel a tervvel szemben, a mely nemzeti kulturértekeink egyik legjelentősebbje ellen valóságos merényletet jelent, — s a melynek Bernát István, a közgazdasági egyetem tanára a legerősebb propagálója, a ki a multban a szabadkőművesség, ma pedig a kurzuspolitika kirendelt harcosa — a Magyar Tudományos Akadémia is, mint legfőbb tudományos fórum, felemelte szavát: a legutóbbi nagygyűlésén Szily Kálmánnak, az Akadémia tiszteleti és igazgatóság tagjának indítványára egyhan-

gulag fejezte ki tiltakozását az ellen, hogy Eötvös Lóránd tanszékét megszüntessék.

Fekerestük a magyar tudományos világ néhány vezető egyéniségét, hogy a véleményüket ebben a kérdésben megtudakoljuk és itt adjuk a válaszaikat.

Szily Kálmán:

— Véleményemet erről a kérdésről részletesen kifejtettem az akadémia nagygyűlésén, elhangzott felszólalásomban, ott rámutattam azokra a szempontokra, a melyeket fontosaknak tartok. Ennél többet most sem mondhatok. Újból ismétlem, hogy véleményem szerint: a Magyar Tudományos Akadémia kötelessége a magyar kultúra érdekében e szándék ellen szót emelni.

Dr. Haraszty Gyula, tudományegyetemi dékán:

— Ez az ügy még csak ezután kerül a kar fóruma elé.
— En nemrégén vettem át hivatalomat, de különben is itt nem az én privát nézetem, hanem a kar elhatározása a fontos; én erről a kar döntése előtt nem nyilatkozhatom.

— Ez a dolog még távolról sem érett meg annyira, mint a hogy azt a lapok beállítják. Ha majd a kar leadta véleményét, akkor kerül az ügy hozzászólás végett a tanács elé és így jut végül a kultuszminiszter, mint legfőbb fórum elé, döntés végett. Természetes, hogy a miniszter meghallgatja a kar véleményét, de az is előfordulhat, hogy kizárólag a maga álláspontjára helyezkedik. Mint magánygyen erkölcsi lehetetlenségnek tartom, hogy Eötvös tanszékét megszüntessék.

A tudományegyetem első számu fizikai intézetében kerestük fel

dr. Rybár István

egyetemi tanárt, a ki Eötvös Lóránd betöltetlen tanszékének ideiglenes vezetője és a tanszék összes ügyeit intézi.

— Hivatkozom a hivatalos titoktartás kötelezettségére és nem nyilatkozom — jelentette ki energikusan Rybár tanár — mikor a végleges döntés iránt érdeklődtünk. Hasonlóképpen megtagadta a választ akkor is, a mikor megkérdeztük: vajjon igaz-e, hogy a kultuszkomárom a Közgazdasági Egyetem

Tészere akarja a Kísérleti Fizikai Intézet helyiségeit átengedni?

Annál szívesebb előzékenységgel válaszol kérdéseinkre, a mikor Eötvös tudományos munkásságára tereljük a szót.

— Gravitációs vizsgálatai iránt — mondotta többek között — az egész világ minden nemzete érdeklődik. Az Eötvös-féle torziós-

inga egy rendkívül finom szerkezetű, érzékeny műszer, a melynek segítségével a földalatti tömegosztlásra nézve nyerünk felvilágosítást. Rendkívüli jelentősége van a földgáz-, ásványolaj- és petróleumkutatásoknál. Külföldi tudósok és elsősorú tudományos intézetek is átvették, például Japánban van egy Eötvös-féle műszer, azután Olaszországban Sorelnél, a padovai egyetemen, Horvátországban, Zágrábban, Gavazzinál. Valamennyit Budapesten készítettek a Süss-féle precíziós mechanikai gyárban.

Megkértük, mondjon néhány adatot Eötvösről, az emberről.

— Utolsó tizenegy évében voltam munkatársa — feleli. — Csak annyit mondhatok: életem legboldogabb ideje volt, a mikor mellette dolgozhattam. Páratlanul nemes lelke volt és megértő meleg szíve. A munkában pedig fáradhatatlan volt, éjjel-nappal dolgozott, észlelt.

Rybár tanár ezután átvezetett abba a kísérleti terembe, a hol az Eötvös-féle torziós ingát a valóságban láthattuk. A legelső típus egyszerű fadobozokból készítette Eötvös, azután fokról-fokra tökéletesítette, a mig csak mai formáját el nem érte. Hét műszer áll előttünk sorban, csillogó sárgaréz és erős faburokban rejtőzik a kis platinalemes és a hajszálfinom drót, ezek a műszer agya és idege.

— Egy ilyen műszer értéke ma fél millió korona — mondja Rybár professzor. — Ezzel végzi most az

Exploration Limited Company a földgáz kutatásokat az Alföldön.

Alkalmunk volt beszélni a magyar tudományos élet egy kiválóságával, a ki az aktív szerepléstől jelenleg teljesen távol tartja magát és a ki az Eötvös-tanszék ügyéhez a következő érdekes reflexiókat fűzi:

— A tanszék megszüntetése valóságos balkánizmus lenne, hiszen mint a tudomány temploma hírneves volt az egész világon. Kulturális tekintélyünket mélyen aláásná a külföld előtt az Eötvös-laboratórium megszüntetése, hiszen minden nemzet megtisztelti a maga nagy embereit, nagyon furcsa világot vetne ránk, ha mi ennek az ellenkezőjét tennők. Eötvös a külföldön most divatban van, Einstein a relativitásról szóló híres elméletében Eötvösnek a gravitáló és a tehetetlen tömeg arányosságáról szóló munkájára hivatkozik, a melylyel annak idején a göttingi királyi akadémia híres Beneke-féle pályadíját elnyerte. Eötvösnek a kapillaritásra vonatkozó tételeit szintén az egész tudományos világ átvette.

Európa egész tudományos világa megbotránkozna, ha ennek a nagy embernek a tanszékét egyszerűen eltörölnék. Ez igazán csak a közgazdasági egyetemnek érdeke, a mely kitűnő tágas termekhez jutna ezzel.